

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2025

Euran kunta

Sisällysluettelo

Puheenjohtajan katsaus.....	3
Arviointikertomuksen lähtökohdat.....	4
Kunnan strategisten tavoitteiden toteutuminen.....	5
Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen.....	10
Investoinnit ja rahoitus.....	12
Kuntakonsernin toiminnan ja talouden arviointi.....	13
Aiemman arviointikertomuksen suositusten seuranta.....	15
Tarkastuslautakunnan suositukset.....	18
Tarkastuslautakunnan esitykset valtuustolle.....	18

Puheenjohtajan katsaus

Uusi tarkastuslautakunta aloitti toimintansa syyskuussa 2025 tilanteessa, jossa kunnan talousarvio oli laadittu 1,5 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Kunnassa on kuitenkin tunnistettu rakenteellisen alijäämäisyyden muodostavan merkittävän riskin talouden tasapainolle.

Kunnan johtoryhmä järjesti uusille valtuutetuille ennen valtuustokautta infotilaisuuden, jossa kunnan taloudellinen tilanne selkeästi esiteltiin päättäjille. Viesti oli selkeä, vakauttamistoimia tarvitaan, jotta kunnan tulos saadaan käännettyä positiiviseksi.

Tällaiseen tilanteeseen ei ole ajauduttu yhdessä tai kahdessa valtuustokaudessa vaan vuosikymmenten löyhällä talouspolitiikalla, jossa kulurakennetta ei ole kyetty tasapainottamaan eikä luomaan tarvittavia toimintaedellytyksiä yrityksille.

Talouden kurssin kääntämiseen tarvitaan sitä kuuluisaa yhteen hiileen puhaltamista ja jokaisen osallistumista talkoisiin. Pienistä säästöistä kasvaa iso potti.

Säästötoimien vaikutukset näkyvät aina henkilöstön ja kuntalaisten arjessa. Ajatus jokaisen osallistumisesta talkoisiin on ollut varmasti myös Vakaa Eura 2028 -työryhmällä heidän esittäessä valtuuston pienentämistä 27 jäseneseen ja lautakuntien sekä kunnanhallituksen pienentämistä yhdeksästä seitsemän jäseniseksi. Vakaa Eura 2028 -työryhmän loppuraportti olisikin hyvä kaikkien päättäjien lukea ja päätöksenteossa huomioida talouden realiteetit.

Kunnan nykyinen johtoryhmä on tehnyt kovasti töitä kulujen karsimiseksi ja uusien investointien saamiseksi Euraan, tilinpäätöksen 2025 alijäämä onkin huomattavasti ennakoitua pienempi.

Nyt kun palveluverkkoselvitys on valmistunut ja palveluverkkouudistusta aletaan viedä eteenpäin, toivotaan päättäjille viisautta löytää taloudellisesti kestävä ratkaisu, jossa huomioidaan kaikkien kuntalaisten etu ja kylien elinvoimaisuuden säilyttäminen.

Eurassa 3.6.2026

Raino Mäkelä

Arviointikertomuksen lähtökohdat

Tarkastuslautakunnan tehtävä ja arvioinnin tarkoitus

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset.

Euran kunnan hallintosäännössä todetaan § 65 tarkastuslautakunnan tehtävistä ja raportoinnista seuraavaa:

Sen lisäksi mitä kuntalain 121 §:ssä säädetään, tarkastuslautakunnan on

1. seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi,
2. huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa sekä
3. tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arvioinnin tulokset raportoidaan vuosittain valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa. Ennen arviointikertomuksen valmistumista tarkastuslautakunta voi antaa valtuustolle tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Tarkastuslautakunta voi raportoida tilikauden aikana valtuustolle myös muista merkittävistä havainnoista.

Tarkastuslautakunnan jäsenet:

- Raino Mäkelä, pj. (varajäsen Vesa Koski)
Riikka Jalonen, varapj. (varajäsen Ilkka Ruohomaa)
Henna Tammisto (varajäsen Tuulikki Koistinen)
Jukka Helin (varajäsen Eeva Nurmi)
Satu Lehtonen (varajäsen Katriina Kiviniemi)

Arviointi kohdistuu valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumiseen sekä siihen, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointityössä on hyödynnetty muun muassa talousarviota ja tilinpäätöstä, toimielinten pöytäkirjoja, viranhaltijoilta ja toimialoilta saatuja selvityksiä sekä muita arvioinnin kannalta tarpeellisia asiakirjoja ja aineistoja. Arviointia on toteutettu kokouksissa, kuulemisissa ja asiantuntijakeskusteluissa. Lautakunta on käsitellyt arviointikauden aikana keskeisiä kunnan toimintaan ja talouteen liittyviä aiheita sekä kuullut tehtäviensä kannalta tarpeellisia asiantuntijoita ja viranhaltijoita. Lisäksi tarkastuslautakunta on valvonut sidonnaisuusilmoitusten tekemisvelvollisuuden noudattamista ja käsitellyt sidonnaisuuksia kuntalain edellyttämällä tavalla.

Tarkastuslautakunnan arviointikausi alkaa vuosittain elokuussa ja päättyy keväällä arviointikertomuksen hyväksymiseen. Lautakunta on toiminut arviointikauden aikana suunnitelmallisesti työohjelmansa mukaisesti. Arviointikaudella lautakunta kokoontui 10 kertaa.

Kunnan strategisten tavoitteiden toteutuminen

Väestö ja elinvoima

Väkiluvun kehitys ja sen suunta

Tavoitteena on ollut väkiluvun laskun pysäyttäminen.

VUOSI	VÄKILUKU
2021	11417
2022	11397
2023	11184
2024	11084
2025	11011

Tarkastuslautakunta toteaa, että väkiluvun laskua ei ole pystytty pysäyttämään, mutta väkiluvun lasku on hidastunut. Lautakunnalle ei muodostunut selkeää kuvaa siitä, millaisia konkreettisia toimenpiteitä väestökehityksen suunnan kääntämiseksi on toteutettu.

Työpaikkojen lisääminen ja yritystoiminnan tukeminen

Tavoitteena on ollut työpaikkojen lisääminen, uusien yritysten perustaminen ja euralaisten yritysten tukeminen.

Vuonna 2025 tehtiin merkittäviä panostuksia kunnan elinvoimaan ja tulevaisuuteen liittyen mm. Tapolan teollisuusalueen asemakaavan valmistuminen, Fankkee 2 teollisuusalueen asemakaavoituksen aloittaminen sekä Osuuskauppa Keulalle tontin myyminen.

Tarkastuslautakunta arvioi, että tehdyt toimenpiteet ovat olleet oikeansuuntaisia ja tukeneet Euran kunnan elinvoimaa ja yritystoimintaa hyvin.

Työllisyystilanne ja TE-uudistuksen vaikutukset

Euran koko vuoden työttömyysasteen keskiarvo vuonna 2025 oli 7,3 % (valtakunnallisesti 9,7 %).

Euran joulukuun työttömyysaste oli 8,3 % (valtakunnallisesti 10,7 %).

Työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi muuta maata maltillisemmin.

TE- palveluiden kustannukset alittivat arvioidun tason merkittävästi.

Tarkastuslautakunta arvioi, että tavoitteet saavutettiin kohtuullisesti huomioiden yleinen taloustilanne.

Kuntalaisten hyvinvointi ja palvelut

Elinvoimainen ihminen ja kulttuuri

Elinvoimainen ihminen on sellainen, joka jaksaa arjessa ja on kiinnostunut elämästä, kyselee, kokeilee ja innostuu. Hän kohtaa toiset ihmiset avoimesti ja tuo mukanaan hyvää energiaa.

Elinvoimainen ihminen tekee arjesta vähän kevyempää sekä itselleen että muille.

Kirjastopalvelut

Satakirjastojen asiakaskysely toteutettiin syyskuussa 2025 sähköisenä ja paperisena, ja kysely oli saatavilla kaikissa Euran kirjaston toimipisteissä. Euralaisia vastaajia oli yhteensä 113, mikä vastaa noin yhtä prosenttia kunnan väestöstä. Kyselyssä kartoitettiin muun muassa asiakkaiden näkemyksiä kirjaston palveluista, aineistokokoelmista, tapahtumista sekä asiakaspalvelun laadusta. Lisäksi kartoitettiin kirjaston hyvinvointivaikutuksia ja paremmista aukioloajoista.

Vastausten perusteella kirjastopalveluihin oltiin pääosin tyytyväisiä: asiakaspalvelua piti hyvänä 89,6 % vastaajista ja kirjastojen kokonaisarvosana oli 4,33 asteikolla 1–5. Henkilökuntaa asiantuntevana ja ammattitaitoisena piti 90,1 % vastaajista ja helposti lähestyttävänä 87,9 % kaikista vastaajista. Lisäksi 93 % vastaajista arvioi kirjaston palveluiden parantaneen elämänlaatuaan paljon tai melko paljon. Satakirjastojen asiakaskyselyn perusteella palveluihin oltiin tyytyväisiä, mutta vastaajamäärä jäi vähäiseksi suhteessa käyttäjämäärään.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tulokset viittaavat hyvään asiakastyytyväisyyteen, mutta niiden yleistettävyys on rajallinen.

Kulttuuripalvelut

Kunta edistää asukkaidensa elinvoimaisuutta kulttuurin avulla monella tasolla, ei ainoastaan viihteellä, vaan hyvinvointia ylläpitävällä yhteisöllisyydellä.

Lainaus kuntastrategiasta vuodelta 2022:

”Hyvinvoiva ja aktiivinen euralainen on kunnan elinvoimatyön keskiössä. Palveluitamme kehitetään monipuolisesti euralaisen elämän eri vaiheisiin aina varhaiskasvatuksesta seniorityöhön (liikunta, kulttuuritarjonta).

Hyvinvointiohjelmamme tukee elinvoimatyötämme ennakoiden ja osallisuutta tukemalla. Yhdistysohjelma ohjaa yhteistyötä kunnan ja yhdistysten välillä.”

sEuralainen – Euran yhdistysohjelmasta vuodelta 2020:

”Puhutaan Eurasta positiivisesti yhdessä. Näin lisätään Euran vetovoimaisuutta ja yhteistä Eura-henkeä. Turvataan yhdistysten korvaamaton rooli harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan järjestäjänä kaikenikäisille kuntalaisille. Kuullaan yhdistyksiä laajasti eri suunnittelun ja päätöksenteon vaiheissa. Luodaan uusia toimintamalleja yhteistyöhön.

Yhteistyöllä saavutetaan lisäarvoa kaikessa toiminnassa. Huomioidaan ja nostetaan esiin aktiivisia yhdistyksiä. Hyvät kanavat tähän ovat kunnan kotisivut ja somekanavat. Tuodaan esiin yhteistyön hedelmiä ja kannustetaan yhteistyön ja kumppanuuden jatkamiseen.”

Kulttuuriavustuksia on jouduttu leikkaamaan 15 000 eurosta 13 000 euroon. Samoin matkailupalveluiden määrärahaa on leikattu muutamalla tuhannella eurolla ja kulttuuritilaisuuksia on niin ikään valmisteltu vähennettävän vuonna 2025 osana talouden vakauttamistoimia.

Loppuvuoden aikana käynnistettiin kunnan kulttuurituottajan toimenkuvan muuttamisen suunnitteleminen enemmän viestintään painottuvaksi. Muutos toimeenpantiin talousarviovuoden päättymisen jälkeen.

Kulttuuripalveluiden osalta normaalit vuoden kierto suunnitellut tapahtumat ja toiminnot saatiin järjestettyä hyvin. Resurssit edellyttävät kuitenkin jatkuvaa arviointia, jotta kunnan arvokas kulttuurihistoria ja -perintö kulttuuripalveluissa saadaan matalammilla resursseilla turvattua.

Tapahtumat

Vuoden aikana järjestettiin yhteistyössä eri toimijoiden kanssa tapahtumia. Esimerkiksi Terassitalossa vieraili kesäsyyskuussa lähes 2000 kävijää. Vierailukeskuksen ja Naurava Lohikäärmeen vierailijamäärä oli hieman yli 1000 kävijää. Kokonaisuutena kulttuuripalveluiden merkittävästi sopeutettu talousarvio piti toimintakatteen osalta melko tarkasti. Voimakkaasti leikatut henkilöstömenot alittivat talousarvion maltillisesti. Palvelujen ostot ylittyivät musiikkiopistomaksujen osalta merkittävästi, johtuen virheellisestä talousarviosta. Tämä saatiin kuitenkin sopeutettua muista menokohdista.

Ainoa kulttuuripalvelukysely vuonna 2025 julkaistiin Ruukinpuiston sometilillä Kauttuan Ruukinpuiston Aalto-opastuksiin liittyen, eikä yhtään vastausta saatu. Kulttuuripalveluilla on laaja toimintakenttä, eikä siksi yleisiä asiakaspalautekyselyjä ole tehty.

Kulttuuri toimii kunnassa hiljaisena infrastruktuurina, joka ei näy aina yhtä konkreettisesti kuin tiet tai koulut, mutta vaikuttaa siihen, viihtyvätkö ihmiset ja haluavatko he jäädä tai muuttaa alueelle.

Euran kunnan on edelleen syytä jatkaa ja kehittää yhteistyötä eri yhteisöjen kanssa mahdollistamalla mm. tilojen käyttöä ja pieninkin avustuksin tukemalla yhdistysten riskiä tilaisuuksien järjestämisessä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tapahtumia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa on kuitenkin pystytty järjestämään, joten yhteiset tavoitteet yhdistysten kanssa toimivat ja ovat kehittyneet. Euralaisen vetovoimatekijän, Ruukinpuiston maisemissa kävi paljon vierailijoita. Kävijöiden määrä osoittaa, että alue vastaa valtuuston strategiaan vuodelta 2022.

Hyvinvointisuunnitelma

Hyvinvointisuunnitelma on Euran kunnan strateginen asiakirja, joka ohjaa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä valtuustokaudella 2025–2029. Se perustuu laajaan hyvinvointikertomukseen, joka on laadittu edellisen valtuustokauden aikana ja toimii tiedolla johtamisen välineenä. Hyvinvointisuunnitelma on konkreettinen väline, jolla Euran kunta pyrkii rakentamaan entistä terveempää, turvallisempaa ja osallistavampaa yhteisöä kaikille kuntalaisille.

HYTE-kerroin

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa, eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sote-uudistuksen jälkeen. HYTE-kerroin tähtää siihen, että tehdään laaja-alaisesti oikeita asioita. Se huomioi lukuisia väestön hyvinvointiin ja terveyteen sekä toisaalta syrjäytymiseen vaikuttavia tekijöitä ja seuraa niissä tapahtuvia muutoksia.

TEA-viisari

Euran kunnan TEA-viisareissa (Terveyden edistämisasiivisyys) ei ole yhtään huonon tuloksen sektoria, mutta sen sijaan kaikissa kunnan osa-alueissa on parannettavaa ja ne tulisi saattaa kuntoon tulevan valtuustokauden aikana. Tulokset vaikuttavat suoraan HYTE-kertoimeen, sillä osa prosessi-indikaattoreista on valittu TEA-viisarista.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota, että Euran kunnan HYTE-kertoimessa ei ole huonon tuloksen sektoreita, mutta parannettavaa on jokaisella alueella. Hyvinvoinnin tukemista ja kehittämistyötä on syytä aktiivisesti jatkaa.

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen

Kouluterveyskysely 2025 keväällä tuotti seurantatietoa lasten ja nuorten kokemuksista terveydestä, hyvinvoinnista, koulunkäynnistä ja opiskelusta sekä elintavoista. Kyselyyn vastaavat perusopetuksen 4. ja 5. luokkien oppilaat, perusopetuksen 8. ja 9. luokkien oppilaat, lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi.

Oppilaitokset käyttävät joka toinen vuosi Kouluterveyskyselyn tarjoamaa tietoa esimerkiksi koulun toimintakulttuurin kehittämisessä, opiskeluhuoltotyössä sekä terveystiedon opetuksessa.

Kunnat ja hyvinvointialueet hyödyntävät tuloksia lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin seurannassa ja hyvinvointijohtamisessa, esimerkiksi laadittaessa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmia. Valtakunnan tasolla kouluterveyskyselyn tuloksia käytetään esimerkiksi politiikkaohjelmien ja erilaisten lakien toimeenpanon seurannassa ja arvioinnissa.

Kouluterveyskyselyssä ei ollut kysymyksiä muista päihteistä kuin alkoholista, jotka kuitenkin ovat koko yhteiskunnan haaste hyvinvoinnin kannalta. Euralaisten 4.-5- luokkalaisten tyytyväisyys kouluruokailuun on vähentynyt viime kyselystä. Ruoan makua piti hyvänä 61 % vastanneista euralaisista (vuonna 2023 74%). Toisaalta 8.-9. -luokkalaisista koululounaan määrän kokee riittäväksi 81 % (vuonna 2023 67 %). Kouluruokaan tulee kiinnittää jatkossa huomiota ja mahdollisesti ottaa huomioon oppilaiden toiveita ruokasuositukset huomioiden.

Euralaiset lapset ja nuoret kokevat koulupäivän aikana voivansa keskustella aikuisten kanssa tarvittaessa muuta maata helpommin.

Euralaiset yläkoululaiset nukkuvat muuta maata pidemmät yöunet. Koulu-uupumusta kokee joka neljäs vastaaja, uupumusta kokeneiden määrä on lisääntynyt vuodesta 2023 14 %.

Tarkastuslautakunta toteaa, että vuonna 2025 Eurassa opetuksen laatu on hyvällä tasolla ja oppilaat viihtyvät koulussa. Euralaiset koululaiset ja lukio-opiskelijat ovat myös keskimäärin koko maahan verrattuna innostuneempia opiskelusta kuin keskimäärin koko maassa. Alakouluikäisten kiusaaminen on ollut vähäisempää, mutta yläkoululaisten osalta kiusaaminen on lisääntynyt. Huolestuttavaa on, että euralaisten 8. – 9. -luokkalaisten sekä lukion 1.- 2.-vuoden opiskelijoiden alkoholinkäyttö on lisääntynyt ja on suurempaa kuin koko maassa keskimäärin. Koulu-uupumuksen syitä tulisi selvittää, jotta asiaan voidaan puuttua.

Ikäihmiset

Euran kunnan väestön ikäjakauma on muuttunut merkittävästi ja väestön ikääntyminen on ollut selkeä trendi, mikä näkyy erityisesti yli 64-vuotiaiden osuuden kasvuna. Sosiaali- ja terveystalouden siirtyminen hyvinvointialueen järjestämisvastuulle toi vuonna 2023 muutoksia ikäihmisten palveluihin. Kunnan vastuu palveluiden tuottajana on muuttunut ja kunnan palvelut ikäihmisille kohdentuvat pääasiassa kulttuuripalveluiden sekä osittain liikuntapalveluiden kautta. Huittisten kaupungin kanssa yhteinen Sataopisto tarjoaa myös mahdollisuuksia ikäihmisten arkeen ja päivittäiseen sisältöön. Euran kunnassa toimii seitsemän eläkeläisyhdistystä, jotka kaikki ovat edustettuna ikääntyneiden neuvostossa. Eurassa aloitettiin ikääntyneiden neuvoston toimesta ikäihmisten olohuonetoiminta Kauttuan nuorisotiloissa keväällä 2024. Toiminnassa on mukana yhtä vaille kaikki eläkeläisjärjestöt, hyvinvointialue ja seurakunta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Euran kunnassa järjestetään ikäihmisille suunnattua toimintaa. Lautakunta näkee kuitenkin kehittämismahdollisuuksia yhteistyön lisäämisessä eri yhdistysten ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhteistyötä vahvistamalla olisi mahdollista laajentaa ikäihmisille suunnattuja tilaisuuksia ja palveluja myös kunnan eri kyliin. Tällä hetkellä palvelut painottuvat pääosin kunnan keskusta-alueelle.

Kestävä kehitys ja ympäristö

Euraan laaditun ympäristöohjelman tavoitteena on ilmastonmuutoksen hillintä, luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja kiertotalouden edistäminen. Kunta on sitoutunut vihreän siirtymän mukaiseen kehitykseen ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamiseen vuoteen 2035 mennessä. Kestävyyden nykytilan kartoitus ja sitä kautta tavoitteiden asettaminen tuottaa lisätietoa kunnan nykyisestä energia-, materiaali- ja ruokatuotevirroista ja mitä toimenpiteitä toimintojen ylläpito vaatii.

Valmistuskeittiössä tutkitaan muun muassa ruokahävikin määriä ja sen aiheuttamaa kuormaa ympäristölle monin mittarein. Kunta tutkii ruokajärjestelmää ja uudistaa sitä kestävä kehityksen tavoitteiden mukaiseksi. Tavoitteena on luoda kestävä kehityksen mukainen ruokapalvelustrategia, joka osallistuu myös valtakunnalliseen velvoitteeseen puolittaa ruokahävikki vuoteen 2030 mennessä sekä tehostaa yhteistyötä eri toimintayksiköiden välillä.

Energiatavallisuuden tavoitteena on vähentää energiankulutusta, pitää palveluverkkoon kuuluvat rakennukset kunnossa, kartoittaa tyhjillään olevat kiinteistöt, sekä hyödyntää uusiutuvaa energiaa ja tältä osin vähentää hiilidioksidipäästöjä.

Kiertotalouden edistämiseksi kunta kehittää kiertotalouskeskustoimintaa, jonka tavoitteena on tukea materiaalien uudelleen käyttöä ja vähentää jätteen syntymistä.

Kiertotalouskeskus

Kiertotalouskeskuksen hankeidea syntyi kunnan ympäristöohjelman laatimisen koosteena kuntakyselyn tuloksista, tarpeesta ja halusta edistää vähähiilisyttä ja kehittää alueelle kiertotaloudellista toimintaa. Kiertotalouskeskuksen toiminnan tarkoitus on kiertotalouden edistäminen, jossa yhdistyy materiaalkierto, uudelleenkäyttö sekä ympäristö- ja kiertotalouskasvatus, sekä yhteistyö eri tahojen kanssa.

Kiertotalouskeskus on yksi merkittävä tekijä osana kunnan työllisyyspalveluja, joka tarjoaa euralaisille työllisyystoimia (työkokeilut, palkkatuki, kuntouttava työtoiminta, sosiaalinen kuntoutus, opiskelijoiden ja muiden työharjoittelut), jotka edistävät työllistymistä ja estävät syrjäytymistä.

Vuoden 2025 tavoitteena oli kiertotalouskeskuksen toiminnan vakauttaminen markkinoinnin jatkamisella ja kierrätystietoisuuden ylläpitämisellä. Toiminnan seurannan mittari on saapuvan ja lähtevän tavaran punnitus ja seuranta. Tavoitetasona kiertotalouskeskuksella oli saapuvaa tavaraa keskimäärin 3 500 kg/kk, ja lähtevän tavaran osuus 75 % saapuvasta. Toteuma vuonna 2025 on ollut saapuvan tavaran määrä keskimäärin 4700 kg/kk, lähtevän tavaran osuus 87 % saapuvasta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kiertotalouskeskuksen toiminta on vakiinnuttanut asemansa osana Euran kunnan palvelurakennetta. Kävijämäärien ja tavaravirtojen kehitys on ollut myönteistä ja käsiteltyjen kilogrammien tasainen kasvu osoittaa toiminnan tarpeellisuutta ja kiinnostavuutta. Toiminta on ylittänyt sille asetetut tavoitteet.

Ruokahävikki

Ruokapalvelu tekee jatkuvaa työtä hävikkiruoan vähentämiseksi. Varsinaista erillistä suunnitelmaa tästä ei ole laadittu, mutta keskuskeittiön sekä päiväkotien ja koulujen palvelukeittiöiden välinen yhteistyö tukee hävikin hallintaa.

Palvelukeittiöt seuraavat hävikin määriä päivittäin ja toimittavat seurantatiedot keskuskeittiölle, jossa niitä analysoidaan. Seurannan perusteella valmistusmääriä ja annoskokoja tarvittaessa tarkennetaan.

Yhteistyössä ympäristötekniikan insinööri Satu Palokankaan kanssa hävikkiruoan seuranta aloitettiin syksyllä 2022.

Pilottiyksikköinä oli neljä eri yksikköä. Tällöin kehitettiin lomakkeet ruokahävikin seuraamiseen. Nyt isommissa yksiköissä on Biovaakasovellus, jonka kautta pystytään saamaan vertailukelpoista dataa. Ylijäämäruoka, joka ei ole ollut lounaslinjastossa jäähdytetään, pakastetaan ja käytetään myöhemmin. Helluntaiseurakunta hakee toisinaan ylijäämäruokaa keskuskeittiöltä ja he jakavat sen eteenpäin. Toistaiseksi parissa yksikössä myydään jonkin verran ylijäämäruokaa henkilökunnalle. Tämän toiminnan jatkamista ja mahdollisesti laajentamista pohditaan.

Tarkastuslautakunta arvioi, että käyttökelpoisen ylijäämäruoan hyödyntämistä on mahdollista edelleen lisätä kartoittamalla ja vahvistamalla yhteistyötä eri toimijoiden kanssa (kuten esimerkiksi Euran seurakunta ja SPR). Lisäksi lautakunta pitää perusteltuna, että ruokahävikin vähentämistä koskevat tavoitteet ja menettelytavat kootaan nykyistä selkeämmin yhteen.

Tarkastuslautakunta toteaa myös, että ruokahävikin vähentämiseksi on tehty käytännön toimenpiteitä ja hävikin määrää seurataan systemaattisesti Biovaakasovelluksen sekä yksikkökohtaisten seurantakäytäntöjen avulla. Seurannan tuloksia hyödynnetään valmistusmäärien ohjauksessa. Ylijäämäruokaa hyödynnetään muun muassa jatkokäyttämällä, jakamalla yhteistyötahoille (esim. Helluntaiseurakunnalle) sekä myymällä osassa yksiköitä henkilökunnalle.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tilikauden tulos ja taseasema

Kunnan tilikauden 2025 tulos oli 492 000 euroa alijäämäinen. Alijäämä oli ennakoitua pienempi. Kunnassa on kuitenkin tunnistettu, että useampana vuonna jatkuva alijäämäisyys muodostaa merkittävän riskin talouden tasapainolle. Taseessa on kertynyt ylijäämää 3,37 miljoonaa euroa, eikä kunnalla ole kattamatonta alijäämää. Kunnanhallitus esittää, että vuoden 2025 tilinpäätöksen alijäämä -492 000 euroa kirjataan taseen ali-/ylijäämätilille.

Vuosikatteen riittävyys

Kunnan tulorahoituksen riittävyttä voidaan arvioida sillä, miten vuosikate riittää käyttötalouden kulujen jälkeen suunnitelmapoistoihin tai investointeihin. Euran kunnan vuosikate pysyi edellisen vuoden tasolla ollen 3,56 miljoonaa euroa eli 323 euroa/asukas (322 euroa vuonna 2024), mikä on selvästi koko maan keskiarvoa (n. 600 euroa/asukas) alempi.

Tilikauden poistot ovat pysyneet suhteellisen tasaisina seuraten kunnan vuosittaisten investointien linjaa. Euran kunnan vuosikate/poistot oli 87,6 % (85 % 2024). Euran kuntakonsernin vuosikate/poistot oli 85,0 % (80,9 % 2024). Vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja. Vuosikatteen riittävyttä on tarpeen vahvistaa, jotta kunta kykenee rahoittamaan investointeja ilman velkaantumisen kasvua.

Kriisikuntakriteerien täytyminen ja taloudellinen asema

Tilinpäätöksen 2025 mukaan kunnassa täyttyy yksi kriisikuntakriteeri (konsernin laskennallinen lainanhoitokate on 0,7; raja-arvo alle 0,8). Taseessa oleva kertynyt ylijäämä tarkoittaa kuitenkin, etteivät kriisikuntamenettelyn edellytykset täyty kokonaisuutena. Vaikka taseessa oleva ylijäämä toimii tällä hetkellä puskurina, toistuvat alijäämäiset tilikaudet heikentävät sitä ja kaventavat kunnan taloudellista liikkumavaraa.

Huomioitava kuitenkin tulevaisuudessa on, että kuntakonsernin tuloveroprosentti ylittää maan keskiarvon 1,86 % -yksiköllä, mikä lähestyy kriisikuntakriteerin 2,0 % -yksikön rajaa.

Kunnan suhteellinen velkaisuus on korkea (107,35 %) ja maakunnan tasolla korkealla, mikä lisää talouden sopeuttamistarvetta tulevina vuosina.

Tarkastuslautakunta tiedustelee, mitä toimenpiteitä kunta on toteuttanut velkaantumisen hillitsemiseksi?

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan taloudellinen asema edellyttää vakauttamistoimenpiteiden määrätietoista ja riittävän vaikuttavaa toimeenpanoa. Mikäli talouden rakenteellista alijäämäisyyttä ei kyetä korjaamaan, kasvaa riski siitä, että kriisikuntakriteerit voivat täytyä tulevina vuosina.

Tarkastuslautakunta korostaa myös, että talouden tasapainottaminen, tulorahoituksen riittävyyden parantaminen sekä menojen hallinta ovat keskeisiä edellytyksiä sille, että taseessa oleva ylijäämä säilyy ja kunta kykenee jatkossakin välttämään kriisikuntamenettelyn.

Tulorahoitus ja verotus

Kunnan tulorahoitukseen vaikutti tilikaudella 2025 sekä sitä heikentäviä että vahvistavia tekijöitä. Vaikka kunnan verotulot nousivat 888 000 euroa, jäivät ne arvioitua heikommiksi. Tulorahoitusta vahvistivat harkinnanvarainen valtionosuuden korotus sekä rahoituskulujen ennakoitua alempi toteuma. Tilinpäätöksen mukaan valtionosuuden korotus oli noin 332 000 euroa, ja vastaavaa avustusta on edellisen kerran saatu vuonna 2019, mikä korostaa korotuksen merkitystä tulorahoituksen tasapainottajana.

Vuosikate pysyi edellisen vuoden tasolla, mutta jäi alle koko maan keskiarvon asukasta kohden tarkasteltuna. Vuosikate ei myöskään riittänyt kattamaan poistoja, mikä osoittaa tulorahoituksen riittämättömyyttä omaisuuden kulumisen näkökulmasta.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että tulorahoituksen riittävyys on keskeinen tekijä kunnan talouden tasapainon kannalta. Verotulopohjan kehitys, valtionosuuksien taso sekä menojen hallinta vaikuttavat ratkaisevasti siihen, kuinka hyvin kunta kykenee rahoittamaan toimintansa ja investointinsa ilman velkaantumisen kasvua.

Vakaa Eura 2028 -talousohjelma

Talousohjelman tavoitteet ja toteutuminen

Vakaa Eura 2028 -talousohjelma on keskeinen väline kunnan talouden tasapainottamisessa ja pitkän aikavälin rahoituksellisen kestävyuden vahvistamisessa. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan ohjelma muodostaa rakenteellisen perustan talouden ohjaukselle, mutta sen vaikuttavuus edellyttää johdonmukaista toimeenpanoa ja systemaattista seuranta.

Tilikaudella toteutettuja toimenpiteitä ovat olleet muun muassa luottamushenkilöorganisaation rakenteisiin kohdistuneet muutokset. Valtuusto päätti toimielinten kokoonpanojen pienentämisestä, mutta kumosi päätöksensä myöhemmin 26.5.2025, mikä heikentää toimenpiteiden ennakoitavuutta ja vaikutusten arviointia.

Tarkastuslautakunta toteaa, että talousohjelman toteuttaminen on edennyt asteittain ja osa toimenpiteistä vaikuttaa talouteen vasta keskipitkällä aikavälillä. Ohjelmaa on noudatettu osana talouden suunnittelua ja seuranta, mutta sen ohjaava vaikutus edellyttää edelleen toimenpiteitä.

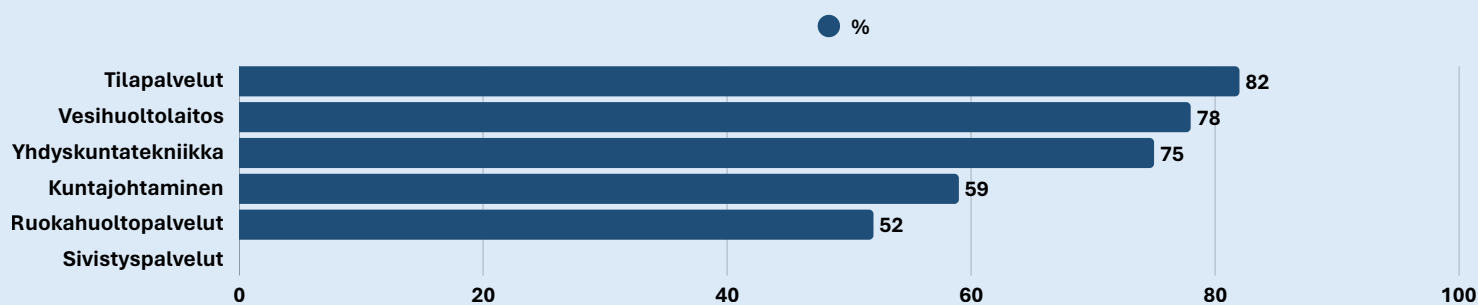
Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että talousohjelman toteutumisen seurantaan ei ole käytössä selkeää ja yhtenäistä työkalua, mikä vaikeuttaa toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointia. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että talousohjelman toteutumista seurataan systemaattisesti ja raportoidaan selkeästi osana talousarvion ja tilinpäätöksen arviointia.

Tarkastuslautakunta arvioi, että talousohjelmaan sisältyvät toimenpiteet muodostavat perustan talouden tasapainottamiselle. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kuitenkin johdonmukaista toimeenpanoa sekä valmiutta sopeuttaa toimenpiteitä toimintaympäristön muuttuessa. Lisäksi tarkastuslautakunta korostaa, että yksittäiset säästö- ja sopeutustoimet eivät yksinään ole riittäviä ilman rakenteellisia ratkaisuja.

Tarkastuslautakunta toteaa lisäksi, että vaikka talouden tasapainottamiseen tähtääviä toimenpiteitä on toteutettu, rahoitusriski säilyy. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota toimenpiteiden riittävyyteen erityisesti korkoriskin näkökulmasta: korkotason muutokset voivat lisätä lainanhoitokuluja merkittävästi ja esimerkiksi kahden prosenttiyksikön nousun vaikutus on arviolta yli miljoona euroa. Tämä korostaa talouden puskurien sekä lisätoimenpiteiden riittävyyden arvioinnin merkitystä.

Investoinnit ja rahoitus

Investointien taso ja kohdentuminen

Kuntajohtamiseen oli varattu vuodelle 2025 150 000 euroa sotekiinteistöyhtiön alkupääomistukseen, josta käytettiin vain 10 000 euroa. Tilikauden aikana ei myöskään käytetty varattua 50 000 euroa osakkeiden ostoon.

Tietohallintoon suunniteltua palvelinifran päivitystä ei toteutettu, sillä joulukuussa kunnanhallitus päätti ulkoistaa vuoden 2026 aikana palvelimet ulkopuoliselle palvelinsalitoimittajalle ja näin ollen palvelimien hankintaan varattua ohjelmistoinvestointia ei toteutettu.

Ruokapalvelujen investointi 18 164 euroa Kauttuan koulun palvelukeittiön uuteen monitoimipataan toteutui suunnitellusti.

Tilapalveluiden pienten investointien määräraha jäi käyttämättä n. 57 000 euroa. Terveyskeskuksen hammaslääkärisiiven lattiakorjausten määräraha ylittyi n. 72 000 eurolla. Terveyskeskuksen avopuolen muutosten aloitus viivästyi ja määräraha ehdittiin käyttää vain 15 000 euroa (määräraha 100 000 euroa). Uusinvestoinneissa Koulukeskuksen monitoimitilan suunnittelu siirtyi pääosin vuodelle 2026 ja pääosa määräraha jäi käyttämättä.

Yhdyskuntatekniikan korvausinvestoinneista toteutettiin kaikki hankkeet, joista Tolppamäentien rummun asennus siirtyi vuodelle 2026 ja Fankkeentien kevyen liikenteen väylän rakentamisen aloitus lykkääntyi. Uusista investoinneista jäi toteutumatta Eurakosken seisake.

Vesihuoltolaitoksen korvausinvestoinneista toteutettiin kaikki hankkeet, joista Hiirijärven boosterpumppaamon hankinta, Eurantien muutostyöt ja Vaaniin vedenottamon kattosaneeraus siirrettiin vuodelle 2026.

Laajennusinvestointien osalta toteutumatta jäi Ranniituntien vesi- ja viemäriverkoston laajennus, sekä Kolmhaarantien vesi- ja viemäriverkoston laajennus.

Kokonaisinvestointien kokonaismäärä oli maltillinen (2,4 milj.) verrattuna edellisvuosien investointeihin (v. 2024 3,9 milj. ja v. 2023 5,1 milj.).

Investointien suhde kunnan taloudelliseen kantokykyyn

Kunnan investointitaso on ollut monena vuonna tulorahoitusta suurempaa, joka on tarkoittanut kuntakonsernin velkaantumista.

Velkaantumisen kehitys ja rahoitusratkaisut

Mikäli investointitaso nousee eikä vuosikate riitä investointien rahoittamiseen, kunnan velkamäärän voidaan arvioida kasvavan. Tällä hetkellä velkojen korkotaso on kuitenkin yleistä korkotasoa alhaisempi, mikä osaltaan hillitsee rahoitusriskien vaikutuksia. Korkotason nousuun on lisäksi mahdollista varautua korkosuojausten avulla, mikä tukee rahoituksen ennakoitavuutta ja riskienhallintaa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että vuonna 2025 investointitaso on ollut varsin maltillinen, mikä tukee kunnan talouden tasapainottamista ja lisää joustavuutta mahdollisten kouluverkkojen kohdistuvien muutosten toteuttamisessa. Tarkastuslautakunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että pitkäaikaisesti alhainen investointitaso voi lisätä korjausvelkaa, mikä kasvattaa toimintaan ja talouteen liittyviä riskejä tulevina vuosina.

Kuntakonsernin arviointi

Euran kunnan konserniohjaus on järjestetty valtuuston 13.5.2024 § 40 hyväksymien konserniohjeiden mukaisesti. Konsernijohtosta vastaavat valtuusto omistajapoliittisten linjausten osalta sekä kunnanhallitus, joka huolehtii kuntakonsernin ohjauksesta ja valvonnasta. Operatiivinen valmistelu ja konsernisuhteiden käytännön seuranta ovat viranhaltijajohdon vastuulla. Tytäryhteisöjen toiminnan ja talouden seuranta toteutetaan osana säännöllistä raportointia, erityisesti osavuosikatsausten yhteydessä, ja keskeisille tytäryhteisöille asetetaan vuosittain tavoitteita talousarvion yhteydessä.

Tytäryhteisöjen johdon vaihtuvuus tilikauden aikana, erityisesti vuokratyhtiössä, lisää konserniohjaamiseen liittyviä riskejä ja korostaa omistajaohjauksen systemaattisuuden ja dokumentoidun tavoitteenasetannan merkitystä. Konserniohjeiden mukaisista ennakkokäsityskäytännöistä ei tilinpäätöksen perusteella kaikilta osin muodostu yhtenäistä ja läpinäkyvää kokonaiskuvaa. Tilinpäätöksen perusteella konserniyhtiöiden taloudellinen kehitys on ollut vaihtelevaa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan konserniohjauksen perusrakenteet ovat olemassa ja konserniohjeet luovat mahdollisen kehyksen omistajaohjaukselle. Konserniohjauksen vaikuttavuutta heikentää kuitenkin hyväksytyt omistajastrategian puuttuminen sekä tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden ja seurannan vaihteleva rakenne. Konsernin taloudellinen kokonaisriski on kasvanut, mikä korostaa strategisen omistajaohjauksen ja järjestelmällisen riskienhallinnan merkitystä.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että omistajastrategia saatetaan viipymättä valtuuston päätettäväksi ja kytketään osaksi kunnan strategista ohjausta. Keskeisille tytäryhteisöille asetetaan selkeät, mitattavat ja yhtenäiset tavoitteet, joiden toteutumista seurataan säännöllisesti. Konserniohjauksen taloudellista seuranta ja riskienhallintaa vahvistetaan erityisesti investointien ja rahoituksen osalta.

Tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Tavoitteiden toteutuminen on vaihtelevaa, eikä tavoitteiden mitattavuus ja raportointi ole kaikilta osin yhtenäistä konserniohjeen mukaista. Tämä heikentää kokonaisarviointia.

Tytäryhteisöjen taloudellinen kannattavuus vaihtelee. Osa yhtiöistä toimii tasapainoisesti, mutta useissa kannattavuus on heikko tai riippuu kunnan tuesta. Erityisesti investointien taloudellinen toteuma ei kaikilta osin vastaa ennakoarvioita. Vuonna 2024 valmistuneen Asunto Oy Euran Pronssikartanon käyttöaste on korkea, mutta yhtiön tulos on tappiollinen, mikä viittaa kannattavuuslaskelmien epävarmuuteen. Tarkastuslautakunta kysyykin, minkälainen laskelma investoinnista on esitetty valtuustolle ja miltä osin laskelmat eivät olleet ennustettavissa?

Euran Vuokratyhtiö Oy:n käyttöaste oli tilikauden lopussa 93,7 %, mikä osoittaa vuokraustoiminnan toteutuneen tavoitteiden mukaisesti. JVP-Eura Oy:n puhdistustulos toteutui ympäristöluvan mukaisesti ja raja-arvot alittuivat kaikkien kuormitustekijöiden osalta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tytäryhteisöjen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ei kaikilta osin ole täysin arvioitavissa ja osa tavoitteista on jäänyt keskeneräisiksi. Taloudellisten tavoitteiden osalta yhtiöiden tuloksentelekyvyssä on eroja, mikä osoittaa viipymättä käynnistettäviä kehittämistarpeita konsernitason ohjauksessa ja seurannassa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että tytäryhteisöjen investoinnit ja velkarahoitus lisäävät kuntakonsernin taloudellisia riskejä. Yhtiöiden tuloksentelekyky, rahoituskustannusten kehitys ja kiinteistökontaan liittyvä korjausvelka korostavat konsernitason tarkastelun merkitystä.

Tarkastuslautakunta katsoo, että tytäryhteisöjen tavoitteiden asettamista, mitattavuutta ja raportointia tulee yhtenäistää sekä yhtiöiden kannattavuutta ja investointien taloudellista perusteltavuutta tulee vahvistaa. Nämä ovat keskeisiä edellytyksiä kuntakonsernin taloudellisen aseman ja riskienhallinnan turvaamiseksi.

Keskeiset riskit ja niihin reagointi

Euran kunnassa sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty hallintosäännön sekä valtuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaisesti. Perusteet on hyväksytty kunnanvaltuustossa vuonna 2014, minkä jälkeen toimintaympäristö, konsernirakenne sekä tietojärjestelmiin kohdistuvat riskit ovat olennaisesti muuttuneet. Kunnanhallitus ja kunnan johto vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä osana johtamista, taloudenhoitoa, raportointia ja konserniohjausta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan toimintaan ja talouteen liittyvät keskeiset riskit kohdistuvat erityisesti talouteen, henkilöstöön, tietojärjestelmiin sekä kuntakonsernin toimintaan. Riskien tunnistaminen kattaa sekä kunnan oman toiminnan että konsernitason näkökulman.

Taloudellisten riskien osalta tilinpäätöksessä nousevat esiin kunnan ja konsernin velkataso, lainanhoitokyvyn kehitys sekä konsernin tuloksentekeyty. Näihin riskeihin on vastattu muun muassa rahoitusriskien seurannalla, korkosuojausten hyödyntämisellä sekä investointien maltillisella mitoituksella. Konsernitason taloudelliset tunnusluvut edellyttävät kuitenkin jatkuvaa seurantaa, ja omistajaohjauksen rooli korostuu konsernin taloudellisen tasapainon varmistamisessa.

Henkilöstöön ja toiminnan jatkuvuuteen liittyvät riskit painottuvat avainhenkilöihin kohdistuvaan vaihtuvuuteen, erityisesti tytäryhteisöissä. Johto- ja vastuuhenkilöiden vaihtuvuus on lisännyt tarvetta huolehtia osaamisen siirtymisestä ja toiminnan jatkuvuuden varmistamisesta. Näiden riskien hallinnassa korostuu ennakoivan varautumisen ja osaamisen jatkuvuuden systemaattinen vahvistaminen.

Tietojärjestelmiin ja tietoturvaan liittyvien riskien merkitys on kasvanut toimintaympäristön digitalisoitumisen myötä. Kunnassa on käynnissä IT-järjestelyihin ja toimintamalleihin liittyviä muutoksia, jotka lisäävät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan merkitystä. Muutosten yhteydessä korostuu tarve huolehtia ajantasaisista käyttöoikeuksista, tehtävien eriyttämisestä sekä säännöllisestä sisäisestä seurannasta, erityisesti vaarallisten työyhdistelmien näkökulmasta.

Konserniriskit muodostavat laajan ja monimuotoisen riskikokonaisuuden. Konserniyhtiöiden investoinnit, rahoitusrakenteet ja tuloksentekeyty poikkeavat toisistaan, mikä asettaa vaatimuksia konsernitason seurannalle ja riskienhallinnan yhtenäisyydelle. Erityisesti merkittävien investointien kannattavuuden ja rahoituksen seuranta korostuu osana konserniohjauksen kokonaisuutta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta, IT-muutokset, vaarallisten työyhdistelmien hallinta sekä konserniohjaus muodostavat toisiinsa kytkeytyvän kokonaisuuden. Näiden osa-alueiden yhteensovittaminen ja kehittäminen tukevat riskien ennakoivaa tunnistamista ja vahvistavat kunnan kykyä hallita toimintaympäristön muutoksia.

Tarkastuslautakunta katsoo, että kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan rakenteet ovat olemassa ja ne muodostavat perustan toiminnan ohjaukselle ja seurannalle. Riskienhallinnan kokonaisuudessa on kuitenkin tunnistettavissa kehittämistarpeita, erityisesti konserniriskien, IT-muutoksiin liittyvien riskien sekä henkilöstöriskien osalta. Riskienhallinnan järjestelmällinen vahvistaminen tukisi entistä paremmin johdon päätöksentekoa ja kuntakonsernin taloudellista kestävyttä.

Aiemman arviointikertomuksen suositusten seuranta, vuoden 2024 arviointi ja nykytilanne

Sivistyspalvelut

Tarkastuslautakunnan kehityskohteet vuodelta 2024:

Sivistyspalveluissa on edelleen mukauttamistarpeita huomioiden tulevien vuosien oppilasmäärien väheneminen.

Käytössä on erittäin vanhaa kiinteistökantaa, kuten kirkonkylän koulun yhteydessä toimiva Harjaantumiskoulu, jonka toiminta on ajanmukaista ja tehokasta. Rakennusten huolellisempaan kunnossapitoon on syytä kiinnittää huomiota oppilaiden ja opettajien terveyden sekä kiinteistöjen säilymisen vuoksi.

Hyvinvointi- ja terveystoiminnan tehtävissä tulee panostaa myös ikääntyvään väestöön ja työelämän ulkopuolella oleviin. Nykyisellään toiminta painottuu lapsiin ja nuoriin. Kokonaisuutena toiminta on kuitenkin kehittynyt erinomaiseen suuntaan.

Vastineet arviointikertomukseen vuodelta 2024:

Tarkastuslautakunta on sivistyspalveluiden osuudessa kiinnittänyt myös huomiota vanhenevaan rakennuskantaan ja sen huolellisempaan kunnossapitoon oppilaiden ja henkilökunnan terveyden sekä kiinteistöjen säilymisen vuoksi. Kiinteistöjen ylläpito kuuluu teknisen palvelualueen vastuulle ja sivistyspalveluilla on käyttäjän rooli. Sivistyspalvelut on laatinut tarveselvityksiä hankkeista ja tällä hetkellä hankesuunnitteluvaiheessa teknisissä palveluissa olevia kohteita ovat koulukeskuksen liikuntatila sekä Kauttuan päiväkotit. Lisäksi tekniset palvelut ovat käynnistämässä pääkirjaston ja Kirkonkylän koulun kuntotutkimuksia kuluvan vuoden aikana.

Kunnan vastuu palveluiden tuottajana on muuttunut ja kunnan palvelut ikääntyvälle väestölle sekä työelämän ulkopuolella oleville kohdentuvat pääasiassa kulttuuripalveluiden sekä osaksi liikuntapalveluiden kautta. Huittisten kaupungin kanssa yhteinen Sataopisto tarjoaa myös merkittävän määrän mahdollisuuksia niin ikääntyvän väestön kuin työelämän ulkopuolella olevienkin arkeen ja päivittäiseen sisältöön.

Euran kunnassa toimii seitsemän eläkeläisyhdistystä, jotka kaikki ovat edustettuna ikääntyneiden neuvostossa. Ikääntyneiden neuvoston tärkein tehtävä on vaikuttaa kunnan päätöksentekoon ikäihmisten näkökulmasta. Eurassa aloitettiin ikääntyneiden neuvoston aloitteesta ikäihmisten olohuonetoiminta Kauttuan nuorisotiloissa keväällä 2024. Toiminnassa ovat mukana yhtä vaille kaikki eläkeläisjärjestöt, hyvinvointialue ja seurakunta.

Tarkastuslautakunnan huomiot vuodelta 2025 :

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan hyvinvointisuunnitelma ja palveluverkkoselvitys ovat valmistuneet.

Talous- ja hallintopalvelut

Vaaralliset työyhdistelmät

Tarkastuslautakunnan kehityskohteet vuodelta 2024

Tarkastuslautakunnan aiemminkin mainitsemia vaarallisia työyhdistelmiä on edelleen olemassa. Tarkastuslautakunta katsoo, että mahdollisuuksien mukaan tulee korjata käytäntöjä siten, ettei sama henkilö pysty tekemään hankintoja ja hyväksymään laskua.

Vastineet arviointikertomukseen vuodelta 2024

Kuten aiempien vuosienkin vastineissa on todettu, että talouspalvelut tiedostavat vaaralliset työyhdistelmät ostolaskujen käsittelyssä. Normaalitylanteessa ostolaskujen syötön, tarkastuksen, hyväksynnän ja maksatuksen tekee eri henkilö. Jokaisella laskulla on aina tarkistaja ja hyväksyjä, jotka ovat eri henkilöitä. Laskujen tarkastuksessa noudatetaan lautakuntien ja kunnanhallituksen vuosittain tekemiä päätöksiä laskujen tarkastajista. Taloushallinnon henkilöstömäärän vähäisyyden takia ei kaikkia ostolaskujen käsittelyvaiheita voida toteuttaa eri henkilön toimesta, vaan esim. uuden toimittajan ja laskun syötön järjestelmään toteuttaa sama henkilö. Asiaan pyritään jatkossakin kiinnittämään huomiota ja pohditaan millä keinoin riskejä mahdollisiin väärinkäyttöihin voidaan vähentää.

Tarkastuslautakunnan huomiot vuodelta 2025

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota, että vaaralliset työyhdistelmät on tunnistettu, ja tiedustelee, mitä konkreettisia toimenpiteitä riskien vähentämiseksi on toteutettu?

Sisäinen laskutus

Tarkastuslautakunnan kehityskohteet vuodelta 2024

Tarkastuslautakunta kiinnittää edelleen huomiota sisäiseen laskutukseen. Kustannuspaikkojen seuranta pitää tehostaa niin, että talousarvion mukainen seuranta on mahdollista ajantasaisesti.

Vastineet arviointikertomukseen vuodelta 2024

Sisäisen laskennan prosesseja pyritään edelleen kehittämään. Euran kunta on liittynyt mukaan FCG:n Kunnat ja kiinteistöt verkostohankkeeseen, josta toivotaan saatavan uusia näkökulmia myös sisäisen vuokran määrittämiseen.

Tarkastuslautakunnan huomiot vuodelta 2025

Tarkastuslautakunta tiedustelee, mitä konkreettisia toimia on tämän kehittämiseksi tehty?

Kuntajohtaminen ja elinvoimapalvelut

Kuntamarkkinointi

Tarkastuslautakunnan kehityskohteet vuodelta 2024

Kuntamarkkinoinnin kehittäminen ammattitaitoisella ja innostuneella otteella on tärkeä kehittämiskohde. Kunnan vahvuuksia, kuten luontoarvot, ulkoilu- ja liikuntamahdollisuudet on tuotava esille. Kunnassa on myös hyvät edellytykset yritystoiminnalle. Eura on perheystävällinen kunta ja meillä on useita päiväkotia ja kouluja.

Vastineet arviointikertomukseen vuodelta 2024

Kunnan veto-, elin- ja pitovoimaa on pyritty vahvistamaan eri keinoin. Kuntamarkkinoinnin osalta vuonna 2024 pyrittiin resursseja suuntaamaan asukasmarkkinoinnista enemmän yritysmarkkinointiin saadaksemme Euraan uutta yritystoimintaa ja tuomaan esille Euran yrittäjäystävällisyyttä ja tonttitarjontaa. Tulevaisuudessa tulee arvioida mitkä ovat kuntamarkkinoinnin painotukset. Euran sijoitus yritysbarometrissä on kehittynyt kohtuu myönteisesti lähivuosien aikana. Kuten tarkastuslautakunta toteaa, Eura tarjoaa hyvät puitteet eri liikuntalajien harrastamiseen ja ulkoiluun. Näihin liittyen on tehty viime vuosina isoja investointeja.

Tarkastuslautakunnan huomiot vuodelta 2025

Tarkastuslautakunta toteaa, että vuonna 2025 kunnassa on tehty panostuksia elinvoiman ja tulevaisuuden kehittämiseen, joita lautakunta pitää perusteltuina.

Tekniset palvelut

Tarkastuslautakunnan kehityskohteet vuodelta 2024

Tarkastuslautakunta on huomioinut kunnan omien tilojen käytön tehostamisen positiivisena asiana. Tavoitteena pitää kuitenkin olla kiinteistökannan suhteuttaminen kunnan tarpeisiin ja turhasta kiinteistökannasta luopuminen. Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota kunnassa aloitettuun kiinteistöselvitykseen, jota ei tiettävästi ole saatettu loppuun. Kiinteistöselvitys tehtiin tavalla, joka hämmensi kuntalaisia, koska riittävää tietoa selvityksestä ei ollut saatavilla.

Vastineet arviointikertomukseen vuodelta 2024

Tarkastuslautakunta toteaa, että kiinteistöjen salkutus on toteutettu vuonna 2023, ja sen pohjalta on vuonna 2024 laadittu luopumissuunnitelma vajaan käyttäisille kiinteistöille. Luopumissuunnitelman toimeenpano on kuitenkin edelleen kesken.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomionsa kunnassa aloitettuun kiinteistöveroselvitykseen ja sen aiheuttamaan hämmennykseen ja keskeneräisyyteen. Tekninen palvelukeskus on ollut mukana vain asiantuntijaroolissa talous- ja hallintopalveluiden koordinoimassa selvityksessä.

Tarkastuslautakunnan huomiot vuodelta 2025

Tarkastuslautakunta toteaa, että tarpeettomasta kiinteistökannasta luopuminen on edelleen kesken.

Tarkastuslautakunnan suositukset

Tarkastuslautakunta suosittelee, että talousohjelman valmistelua ja seurantaä kehitetään seuraavasti: Talousohjelmaan sisältyvät tavoitteet ja mittarit määritellään selkeästi mitattaviksi ja keskenään vertailukelpoiksi. Mittareiden määrä pidetään hallittuna, jotta seuranta on tarkoituksenmukaista ja päätöksentekoa tukevaa. Kunnan strateginen ohjaus vahvistetaan laatimalla ja hyväksymällä ajantasainen strategia sekä varmistamalla sen jalkautuminen, talousohjelman tavoitteet ja toimenpiteet kytetään selkeästi kunnan strategiaan linjauksiin.

Tarkastuslautakunta toteaa lisäksi, että voimassa olevan strategian puuttuminen vaikeuttaa talousohjelman kokonaisarviointia ja heikentää toiminnan suunnan arvioitavuutta.

Tarkastuslautakunnan esitykset valtuustolle vuoden 2025 arvioinnin perusteella

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että kunnan strategista ohjausta, talouden suunnittelua sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytäntöjä kehitetään siten, että ne muodostavat nykyistä yhtenäisemmän ja ajantasaisemman kokonaisuuden.

Investointien osalta tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että investointitaso on vuonna 2025 ollut maltillinen ja investointien toteutuminen on vaihdellut toimialoittain. Useiden hankkeiden siirtyminen ja määrärahojen käyttämättä jääminen korostavat tarvetta tarkentaa investointien suunnittelua, ajoitusta ja toteutuksen seurantaä.

Tarkastuslautakunta esittää, että investointiohjelman realistisuutta ja sen suhdetta kunnan taloudelliseen kantokykyyn vahvistetaan sekä varmistetaan, ettei investointien siirtyminen johda korjausvelan kasvuun.

Tarkastuslautakunta esittää, että kuntastrategia päivitetään viipymättä vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä ja kunnan taloudellista tilannetta. Kuntastrategia on kuntalain mukainen keskeinen kunnan toimintaa ja talouden suunnittelua ohjaava asiakirja, minkä vuoksi sen ajantasaisuudella on olennainen merkitys kunnan johtamisen ja päätöksenteon kokonaisuuden kannalta. Lisäksi tarkastuslautakunta pitää tarpeellisena, että taloushallinnon keskeiset ohjeistukset, kuten tiliöintiohje, saatetaan ajantasaisiksi.

Riskienhallinnan näkökulmasta **tarkastuslautakunta esittää**, että riskienhallinnan käytäntöjä vahvistetaan erityisesti konserniohjauksen ja tytäryhteisöjen hallinnon osalta siten, että ohjaus, seuranta ja vastuut ovat selkeästi määriteltyjä ja kattavia. Lisäksi tulee varmistaa, että konsernivalvonta sekä tytäryhteisöjen raportointi ja seuranta toteutuvat yhdenmukaisesti ja systemaattisesti kaikissa kunnan tytäryhteisöissä.

Sisäisen valvonnan osalta **tarkastuslautakunta korostaa** vielä lopuksi, että aiemmin tunnistetut riskit, kuten vaaralliset työyhdistelmät hankinnoissa ja sisäisessä laskutuksessa, tulee korjata pysyvästi sekä varmistaa, ettei vastaavia riskejä esiinny jatkossa.